

IZVOD IZ RECENZIJA

Studije autora Dr Dragana Golijana pod naslovom "Politička predstavništva balkanskih zemalja" bavi se jednim složenim društvenim pitanjem-političkim predstavništvom koje je kroz historiju bilo značajno i uvijek aktuelno, a posebno danas u vrijeme aktivne globalizacije i ubrzane tranzicije. Autor je svoju istraživačku radoznalost i naučni interes pokazao dosta rano, još iz vremena magistarskih i doktorskih studija i usmjerio se na područje parlamentarizma, parlamentarne demokratije, izbornog sistema i na koncu integralnog političkog predstavništva. Shvatio je aktuelnost i značaj političkog predstavništva, naročito u državama koje su u stalnoj transformaciji, kao što su balkanske države, a naročito Bosna i Hercegovina i Republika Srpska. On je manjkom dobrog poznavao savremenih društvenih procesa i promjena u celokupnoj društvenoj strukturi a posebno u području zakonodavne vlasti, istražio i prezentovao svu složenost mehanizma političkog predstavljanja.

Studija je sveobuhvatna po horizontalnoj širini i vertikalnoj dubini. Horizontalna komponenta obuhvata nekoliko balkanskih država, posebno strukturu i funkcionisanje političkog predstavništva Srbije, Bosne i Hercegovine i Republike Srpske. Vertikalna komponenta studije ogleda se u njenoj dubini u strukturi i meritumu svakog opolitičkog predstavništva, a po gotovo Bosne i Hercegovine i Republike Srpske. Određujući suštinu političkih predstavništava-parlamentarnih balkanskih zemalja, autor ističe da su svi parlamenti najviša zakonodavna tijela i demokratske institucije preko kojih se ostvaruje realna narodna volja. Oni su mehanizam kojim se, donošenjem ustava i zakona konstituiše pravo, vladavina prava, ostvaruje parlamentarni tip demokratije i štite osnovna prava i slobode građana. Autor pored zajedničkih karakteristika parlamentarnih balkanskih zemalja, navodi i specifičnosti političkog predstavništva Bosne i Hercegovine koje se ogledaju u funkcionisanju Parlamentarne skupštine u uslovima etničkog pluralizma, specifično kombinovanim sa političkim pluralizmom. U takvim okolnostima teško je organizovati državnu vlast na načelu podjele vlasti. U praksi se vlast konstituiše i dijeli po etničkom principu (ravnopravnost sva tri naroda), po političkom principu (vođeće političke stranke) i na koncu po klasičnom ustavno-pravnom principu (zakonodavna, izvršna i sudska).

I pored ustavne pozicije političkih predstavništava koja je snažna i stavlja ih na alokacionoj društvenoj ljestvici na prvo mjesto, ipak, utvrdjuje autor, dolazi do erozije nadležnosti i uloge parlamenta u korist pozicije šefa države, pa i klasične izvršne vlasti. Naročito je vidljivo da se van ustavno nameće kvazi predsjednički sistem, tj. glavni uticaj predsjednika (u Hrvatskoj, Srbiji, Republici Srpskoj, pa postoje pokušaji i bosansko hercegovačkog bicefalnog šefa države).

Bez obzira na vrlo složeno, pa u nekim elementima protivrječnu ulogu političkog predstavništva, autor nastoji istaći pozitivne strane savremenog parlamentarnog sistema (predstavništva), tvrdeći da su parlamenti originalna narodna predstavništva i da je u njima sadržana volja, barem većine naroda, bilo kroz politički,

bilo kroz etnički pluralizam ili princip građanske demokratije slobodnog pojedinca–građanina.

Monografija Dr Dragana Golijana je logički strukturirana i povezana, pa je u cjelini posmatrana koherentno i neproturječno djelo. Ona ima svojsvo potpunosti, metodičnosti, naučnosti, edukativnosti i upotrebljivosti, što je čini vrijednim teorijskim, stručnim i praktičnim djelom i doprinosom usavršavanju i funkcionisanju parlamenata balkanskih zemalja, a posebno parlamentarizma u Bosni i Hercegovini i Republici Srpskoj.

Naučna, stručna, politička i šira javnost će objavljivanjem ove knjige dobiti višestruko vrijedno djelo.

Akademik prof. dr Rajko Kuzmanović